

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

Forhandlingerne om Afsluttelse af en dansk-lettisk Voldgiftstraktat, der paabegyndtes i 1926, er ført gennem det danske Gesandtskab i Riga. Fra dansk Side foreslog man at afslutte en moderne Forligs- og Voldgiftstraktat, og efter nogle Forhandlinger om de forskellige Typer af Traktater enedes man om at lægge den dansk-franske Voldgiftstraktat af 5. Juli 1926 til Grund for den dansk-lettiske Voldgiftstraktat. Naar Forhandlingerne har trukket saa længe ud, skyldes det, efter hvad Gesandtskabet har oplyst, Overvejelser i det lettiske Parlaments Udenrigsnævn i Forbindelse med Spørgsmaalet om Letlands Tiltrædelse af den fakultative Bestemmelse i Statutten for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje.

Voldgiftstraktaten med Letland er som nævnt affattet efter Forbillede af den dansk-franske Traktat og saa godt som enslydende med denne og hører saaledes til den mest vidtgaaende Gruppe af danske Voldgiftstraktater afsluttet efter Krigen. Til denne Gruppe hører desuden Traktaterne med Polen, Czekoslovakiet, Litauen og Haïti.

Den lettiske Voldgiftstraktat sonderer ikke mellem Stridigheder, hvis Genstand er en Ret, og andre Stridigheder, men foreskriver, at Stridigheder af enhver Art, der ikke har kunnet ordnes ad diplomatisk Vej, forinden de gøres til Genstand for retlig Afgørelse enten af en Voldgiftsret eller af den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje, skal henvises til Forligsbehandling i et staaende Forligsnævn. Dette Nævn, der vælges for 3 Aar, sammensættes saaledes: Hver af Parterne vælger et Medlem blandt egne Statsborgere, og de udpeger i Forening de øvrige 3 Medlemmer blandt Borgere i andre Stater; blandt disse tre, der skal være af forskellig Nationalitet, vælger Parterne Nævnets Formand. Traktaten indeholder dernæst en Række Regler for Fremgangsmaaden ved Forligsbehandlingen og de Frister, der skal overholdes.

Saafernt Forlig ikke tilvejebringes, skal Striden gennem en særlig Voldgiftsaftale forelægges enten den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje eller en Voldgiftsret i Overensstemmelse med Bestemmelserne i Haager-Konventionen af 18. Oktober 1907.

Kan en Overenskomst mellem Parterne vedrørende Voldgiftsaftalen ikke tilvejebringes, skal enhver af dem efter et forudgaaende Varsel af 1 Maaned have Ret til direkte gennem en Anmodning at forelægge Striden for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje.

I Traktatens Art. 1 er der optaget en Bestemmelse om, at Voldgiftstraktaten kun skal finde Anvendelse paa Stridigheder, opstaaet efter Traktatens Ikrafttræden. Denne Bestemmelse er indsat efter Ønske fra Letland, idet man ikke ønskede, at der eventuelt blev rejst Sager angaaende de i sin Tid i Henhold til den lettiske Agrarlov foretagne Ekspropriationer. Selv om man ikke fra dansk Side ser med særlig Sympati paa et Forbehold om, at Traktaten kun skal gælde for Stridigheder opstaaet efter dens Ikrafttræden, navnlig da det ofte kan være vanskeligt at afgøre, hvornaar en Stridighed kan siges at være opstaaet, har man dog, da det var en bestemt Forudsætning for Letlands Tilslutning, ment at kunne gaa med til at optage denne Bestemmelse i Traktaten.

Ved Voldgiftstraktaten af 28. Februar 1930 er det saaledes foreskrevet, at fremtidige Stridigheder af enhver Art mellem Danmark og Letland først skal underkastes Forligsbehandling, og hvis denne ikke fører til noget Resultat, skal henskydes til Afgørelse ved den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje eller en Voldgiftsret, og der er ogsaa truffet Bestemmelse om den nærmere Fremgangsmaade, saaledes at en Afgørelse kan gennemføres, selv om den ene Part ikke vil medvirke ved Voldgiftsaftalens Indgaaelse.

Ifølge Indberetning fra Gesandtskabet i Riga har det lettiske Parlament den 17. Juni 1930 godkendt Voldgiftstraktaten.

Endelig skal det bemærkes, at retlige Stridigheder mellem Danmark og Letland, der falder ind under den fakultative Bestemmelse i Art. 36 i Statuten for den faste Domstol for mellemfolkelig Retspleje, direkte af en af Parterne vil kunne forelægges for Domstolen, da baade Danmark og Letland har tiltraadt Art. 36, Letland dog med samme Forbehold som i den dansk-lettiske Voldgiftstraktat, at Tiltrædelsen kun gælder for fremtidige Stridigheder.